

catalans pel món: antoni guansé

m. dolors muntané

Antoni Guansé és avui el més conegut dels pintors catalans residents a París. Li hem telefonat per demanar-li que es prestés a parlar d'ell, de la seva obra i de la seva vida, per als amics del Centre de Lectura.

—Antoni, quan vas arribar a París?

—L'any 52 vàreig guanyar una beca de l'Estat Francès i m'hi vaig instal·lar el 53. Després m'hi he quedat.

—Per què?

—Doncs perquè en aquella època Espanya tenia els Pirineus molt més alts que ara. Crec que tot aquell qui s'apreciés una mica i volgués fer alguna cosa no tenia cap més remei que fer el mateix que jo.

—On vivies abans?

—Vivia a Barcelona, encara que sóc de Tortosa i he viscut tota la meua infància a Tarragona. Als quinze anys havia entrat a treballar en un banc. I un bon dia vàreig resoldre que ja en tenia prou d'estar lligat vuit hores i consumir així la meua vida quan en realitat jo vibrava per una altra cosa com era la pintura. Després d'aquesta resolució tot varen ésser dificultats. Un amic meu i jo anàvem pels bars a Bar-

celona preguntant si volien que els pintéssim els vidres de la vitrina o de la porta, les tapes. Alguns els teníem fixos, però d'altres ens deien que no, i hi havia dies que no guanyàvem ni un ral.

Havia format part del grup que ens havíem dit "Cicles experimentals d'Art Nou", del qual formaven també part Angel Marsà, Tàpies, Guinovart, Subirà-Puig, i ens reuníem al Centre Malloí. Recordo que una de les coses que subscóncientment crec que em va imbuir més a marxar va ser una exposició-concurs de pintures de Nadal: Jo vàreig presenta una Mare de Déu a la platja amb un Nen Jesús, tots dos despuladets, una cosa molt a l'estil de Gauguin per qui jo en aquella època estava molt influenciat; la ràdio en va dir aproximadament: "La pintura de Guansé es un agravio al sentimiento religioso de España del que se responsabiliza...". Comprendràs que davant d'aquest criteri infantilista i absurd un es desmoralitza i això no és bo, cal fugir-ne.

—Creus que era una cosa de criteri social o més aviat degut al corrent polític?

—A les dues coses, però el que a mi em molestava particularment era el problema social.

—Què en penses de l'actual política espanyola?

—Mira, noia, com que no hi visc no vull opinar.

—I de Catalunya? Hi vas sovint?

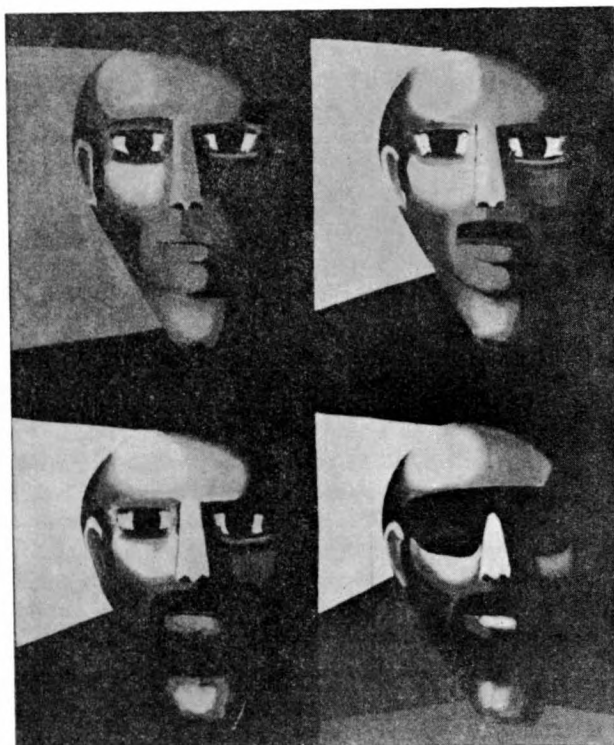
—Sí, cada dia més, aspiro a passar mig any a París i mig any a Barcelona. Últimament hi vaig molt més i hi faig un bon nombre d'exposicions que abans no feia.

—Com veus doncs el paper de Catalunya en aquests moments?

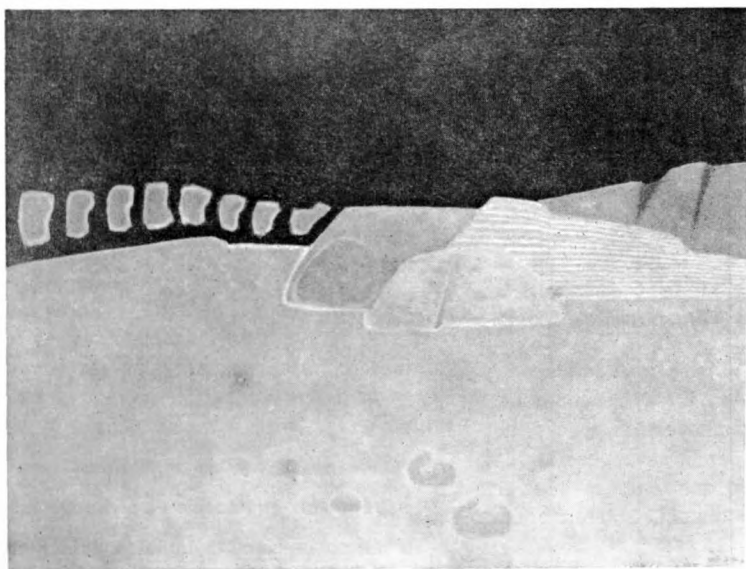
—Per damunt de la problemàtica política, potser perquè jo no sóc eminentment polític, continuo veient a Catalunya una problemàtica social tant de distinció entre alta i baixa burgesia com de prejudicis quasi a nivell d'allò que parlàvem abans.

—Una vegada a França, què t'ha donat més resultat, presentar-te com a espanyol o com a català?

—Sempre m'han pres per procedent del Midi, i és una imatge que no he destruït. Ara, en una exposició que vàreig fer a Perpinyà al Museu d'Arts i Tradicions Populars, com a català, se'm va presentar

“Métamorphose” (Pintura, 1974)

“Andalousie” (Pintura, 1975)

com de casa, cosa que sempre afalaga.

—Quins grans mestres t'han influenciat?

—He viscut intensament l'Art Romànic en les meves llargues visites de joventut al Museu de Barcelona; això crec que ha estat present sempre conscientment o subconscientment a la meua obra durant molt temps. En arribar a París vaig vibrar fort davant l'obra de Picasso coneguda directament i sentida molt a prop. Això crec que també em va produir l'impacte suficient per haver-me influenciat durant alguns anys. Després la meua estança a Holanda em va apropar molt a Van Gogh de qui sempre havia estat un admirador. I finalment, des de fa alguns anys em sento vertaderament intrigat per l'obra de Zurbarán, les seves solucions plàstiques davant certs problemes pictòrics, la quietud monumental de les seves figures, l'austeritat de la seva pintura junt amb la gran expressivitat aconseguida, crec que tot és una complexitat de valors molt difícil d'analitzar.

—Aquestes influències, així com el fet de sentir, i prestar-hi, uns corrents artístics de vegades a la moda, és sempre positiu per a un artista? No pot fer que es perdi de vegades?

—Jo crec que és positiva, sempre que arribi a la maduresa de l'artista, perquè si arriba prematurament és molt possible que passi això que tu dius, que es perdi, i la maduresa igual pot arribar aviat que molt tard, cal sentir-la.

—Davant del plantejament d'un nou quadre, quin criteri d'exposició te'l determina?

—En primer lloc la meua visió es regeix sempre pel criteri de dues dimensions en les quals he de treballar. Parteixo d'una realitat concreta, però mai en contacte directe amb ella, sinó més aviat per les vivències que m'ha deixat en el record. Algunes vegades les revisc precisament per contrast. Així per exemple els meus quadres dels paisatges de sol han nascut durant la meua estança a Holanda.

Els dies en què París és una ciutat trista, sense sol, sumida en les seves boires

hivernals, Guansé es plau en les seves pintures de piscines, records del bell estiu, a ple sol, sota el qual les dames boniques frueixen emmorenint-se, com en el seu quadre que titula per contrast amb el de Picasso "Les dames d'Avinyó".

La seva gamma artística és molt variada: pintura, escultura, litografies, il·lustració de llibres juntament amb poetes francesos... Ara mateix n'ha acabat un que és una autèntica obra d'art per als bibliòfils ja que es tracta d'un diàleg poètico-pictòric amb Jean Breton, del qual han fet una única obra original. D'aquest tipus d'obres, ja n'han fet d'altres i una universitat americana en fa la col·lecció. Ja en porten sis de fetes, junt amb altres poetes i pintors.

L'any 1973 Antoni Guansé va publicar el llibre "Dit de la force de l'amour", on recollia les millor poesies de Paul Eluard, escollides pel mateix Guansé i per a les quals havia elaborat les il·lustracions.

—Hi ha tres formes d'il·lustrar un llibre —ens diu— donar vida a les paraules per mitjà d'imatges fidels, decorar-lo sense cap relació i finalment donar amb la plàstica una atmosfera a la creació literària. Aquesta última és, per mi, la més vàlida perquè presta un servei a l'aspecte literari sense perdre la llibertat en cap moment. Ara, per això s'ha de vibrar al mateix temps que el poeta.

—Quines diferències remarcaries entre l'Art i la manualitat ben feta o Artesania amb majúscula?

—A la antiguitat, l'obra d'art era fruit d'una manualitat o artesanía. En el Romànic, per exemple, els grans artistes no eren sinó obrers avançats, el Renaixement, en canvi, ja separa l'Art d'allò que és funcional o artesà. Actualment existeix el disseny purament funcional, que té per objectiu la bellesa, però matemàtica; és a dir, la plàstica en funció de la utilitat i servint-se sempre de la tecnologia. En el disseny, hi influeix, naturalment, l'art (entès únicament i exclusiva com a busca de la plàstica). Per tant, avui hi ha gent que es dedica al disseny com a professió i hi ha artistes.

—D'acord. Però crec que no és massa fàcil trobar aquesta frontera en uns i altres. ¿Fins a quin punt creus que és permès a l'artista de servir-se de la tecnologia o d'ignorar-la?

—Sempre que sigui un mitjà per arribar a la plàstica em sembla vàlida però no hi crec quan és a la vegada mitjà i fi.

—Em sembla un raonament molt lògic. Únicament em sembla que tu prescindeixes dels valors artístics dintre de l'objecte, ni que no sigui d'art, hi estic d'acord, perquè penso que la terrissa de la prehistòria, per la seva funcionalitat, no era obra d'art, però eren uns objectes funcionals amb uns valors artístics i ara que han perdut la seva funcionalitat són objectes d'art.

Per què creus que els anys cinquantes representen el moment de més aflluència d'artistes a la capital francesa?

—Doncs, perquè a part de la situació de "huis clos" a Espanya en aquella època, París era la capital on s'havien donat a conèixer els més famosos artistes del nostre temps: Dalí, Picasso, Miró, Tàpies...

—Has remarcat que si bé no tots són catalans, tots en tenen alguna cosa i s'han format a Barcelona?

—Sí, però la resta d'Espanya també ha donat valors en altres èpoques.

—Continua amb allò que em deies de París.

—Et deia que a part d'això era llavors la capital del món on es trobaven els artistes més importants, era la capital artística, podríem dir, perquè les altres no havien arribat encara a la seva categoria; ara, en canvi, n'hi ha d'altres que han arribat a la seva altura i els valors es reparteixen: Nova York, Londres, Tokio...

Hem parlat del lirisme de l'artista en la seva il·lustració de llibres i, també, hem vist unes escultures seves, en bronze, que ens han captivat per la seva poesia: "Les parelles". Sembla que Guansé hi deixi alguna cosa d'ell mateix. Són un poema plàstic i viu.

—Quan varen néixer?

—Va ser a conseqüència de la il·lustració del meu llibre "Dit de la força de l'amor". I com has vist marquen una època ja que són presents no solament a l'escultura sinó en tota una època de pintura més abstracta i no tant.

—Sí, però l'impacte que em produeixen les escultures no es pot igualar amb res, sigui pel relleu i la dolçor de les formes, sigui per tot el conjunt de la seva estilització. Si jo fos el teu director de galeria et faria fer més escultura perquè no en fas gaire i m'agrada molt.

—Jo no em lligo amb ningú que m'exigeixi i això que sóc conscient que hauria fet més coses, però no suportó que perquè un senyor cregui un dia que una obra que ha vist meua és la imatge dels Guansé, m'obligui tota la vida a fer allò o dintre d'aquell estil.

—Amb aquesta tossuderia teua i allò del "banc", ¿fins quan no has pogut viure solament de la pintura?

—Fins al 1962.

—Què feies abans?

—De tot. Guia turístic, pintor de parets, "valet de chambre"... Una llarga història.

—Has canviat de nacionalitat com altres artistes per a beneficiar-te de certs privilegis?

—No, però com que sóc resident tinc el dret de la llei francesa per a certes coses; per exemple, sóc divorciat i tornat a casar, naturalment perquè sempre ho he fet a França.

—Sentiment i especulació es troben a la fi!

I com quo hem parlat del Paul Eluard i de les parelles de Guansé, amb tot un corrent recíproc, acabem amb les paraules d'un poema d'Eluard, traduït per nosaltres:

L'amor no té res de misteriós.

l'esperit dels enamorats és el nostre...

Nosaltres en som la mateixa evidència,